

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/9396,Tydzien-Edukacyjny-poswiecony-historii-warszawskiego-getta-Warszawa-2025-kwietni.html>
01.05.2026, 21:25

Tydzień Edukacyjny poświęcony historii warszawskiego getta - Warszawa, 20-25 kwietnia 2015

W 72. rocznicę powstania w getcie warszawskim Centrum Edukacyjne IPN Przystanek Historia im. Janusza Kurtyki (Warszawa, ul. Marszałkowska 21/25) zaprasza na Tydzień Edukacyjny, poświęcony historii warszawskiego getta. W dniach 20-25 kwietnia edukatorzy Przystanku Historia poprowadzą zajęcia dla szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych.

Liczba miejsc ograniczona.

Informacje i zapisy: Barbara Pamrów - barbara.pamrow@ipn.gov.pl, (22) 576 30 09

„Może wszyscy zginiemy w walce, lecz nie poddamy się”

(z ulotki kolportowanej przez Żydowską Organizację Bojową w „aryjskiej” części Warszawy)

72 lata temu, 19 kwietnia 1943 r., w warszawskim getcie wybuchło powstanie. Jego bezpośrednią przyczyną była niemiecka akcja ostatecznej likwidacji getta. Od lipca 1942 r. Żydów wywożono do obozu zagłady w Treblince w ramach tzw. Grossaktion in Warschau, której celem była całkowita eksterminacja ludności żydowskiej. W kwietniu 1943 r. na terenie getta pozostało już tylko ok. 70 tys. Żydów. 19 kwietnia, w wigilię święta Pesach, powstańcy z Żydowskiej Organizacji Bojowej i Żydowskiego Związku Wojskowego zaatakowali oddziały Waffen-SS, które wkroczyły na teren getta. Niemcy wycofali się, ale jeszcze tego samego dnia wrócili w większej liczbie.

Przez blisko miesiąc kilkuset słabo uzbrojonych bojowników stawiało opór ponad 2 tys. niemieckich żołnierzy wspieranych przez artylerię i pojazdy opancerzone. Niemcy systematycznie palili i niszczyli domy, zmuszając ludność cywilną do ucieczki. 8 maja znaleźli bunkier przy ul. Miłej 18, w którym schroniło się kilkuset ludzi, a wśród nich dowództwo ŻOB. Cywile wyszli, a pozostali w bunkrze powstańcy, na czele z dowódcą powstania Mordechajem Anielewiczem, popełnili samobójstwo.

Nierówna walka trwała do 16 maja. Tego dnia gen. SS Jurgen Stroop, który dowodził akcją likwidacji getta, ogłosił koniec operacji i nakazał wysadzenie Wielkiej Synagogi na Tłomackiem. W raporcie Stroop pisał „zdecydowałem się teraz na całkowite zniszczenie żydowskiej dzielnicy mieszkaniowej”. Warszawskie getto zostało niemal całkowicie

zrównane z ziemią. Żydów, którym udało się przeżyć powstanie, wysłano do KL Auschwitz i Majdanka oraz do obozu zagłady w Treblince. Wojnę przeżyło kilku żołnierzy ŻOB, w tym dwaj członkowie dowództwa: Icchak Cukierman i Marek Edelman. Ten ostatni pisał po latach:

Wygrać nie mogliśmy, ale chcieliśmy iść po słonecznej stronie. Są takie piękne słowa: godność, człowieczeństwo. Tego broniliśmy.